

Sosiaali- ja terveyslautakunta 17.03.2021 § 29

§ 29

Espoon seudun ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi vuonna 2020

Valmistelijat / lisätiedot:
Nevas Mari
Gartman Nelli
Savolainen Tuula
etunimi.sukunimi@espoo.fi
Vaihde 09 816 21

Päätösehdotus

vs. terveyspalvelujen johtaja Heli Yli-Knuuttila

Sosiaali- ja terveyslautakunta päättää hyväksyä ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman 2020-2024 toteutumisten arvioinnin vuodelta 2020.

Käsittely

Päätös

Sosiaali- ja terveyslautakunta

Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

Espoon sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi 16.12.2019 (124§) Espoon seudun ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman päivityksen vuodelle 2020. Valvontasuunnitelman laadinnassa on huomioitu valtakunnallisessa suunnitelmassa annetut tarkastustiheyssuositukset sekä oma paikallinen riskinarviointi.

Valtioneuvoston asetuksen 665/2008 mukaan lautakunnan tulee arvioida vuosittain valvontasuunnitelman toteutuminen. Tiedot valvontasuunnitelmien toteutumisesta ja luottamuselimen päätös asian käsittelystä tulee toimittaa Etelä-Suomen aluehallintovirastoon maaliskuun loppuun mennessä.

Valvontasuunnitelmien toteutuminen v. 2020

Koronaepidemiasta johtuvat, keskusvirastojen linjaamat tarkastustoiminnan rajoitukset pysäyttivät suunnitelmallisen valvontatyön elintarvike- ja terveydensuojeluvalvonnan osalta lähes kokonaan maaliskuun puolivälistä toukokuun loppuun. Tämän jälkeenkin käytettiin tarkastusten suorittamisessa koronatilanteesta riippuen riskiperusteista harkintaa ja tarkastusmäärät jäivät kokonaisuudessaan suunniteltua vähäisemmäksi. Valvontasuunnitelmaan kirjatuista tarkastusmääristä toteutui elintarvikevalvonnan osalta 59 % ja terveydensuojeluvalvonnan osalta 57 %. Tupakka- ja nikotiinivalmisteiden valvonnan osalta toteuma oli 80 %. Toimijoiden tekemiä, toimintaansa koskevia ilmoituksia käsiteltiin

yhteensä 391 kpl. Taulukossa 1 on esitetty elintarvike- ja terveydensuojeluvalvonnan osalta vuosien 2019 ja 2020 tuloksia vertaillen.

Koronatilanteen aiheuttamista rajoituksista johtuen tarkastustyöhön sovellettiin mahdollisuuksien mukaan etämenetelmiä, kuten asiakirjatarkastuksia sekä etäyhteyksiä. Uusien toimintamallien käyttöönotto sekä koronatilanteeseen liittyvä toimijoiden ohjeistaminen veivät runsaasti resursseja.

Akuutit ympäristöterveyden häiriötilanteet saatiin hoidettua ongelmitta. Elintarvike- ja vesivälitteisten epidemioiden suhteen tilanne oli vuoden aikana rauhallinen, ja valtakunnalliseen RYMY-järjestelmään tehtiin ainoastaan yksi ilmoitus kouluruokailuun liittyneestä elintarvikevälitteisestä epidemiasta ja raportti sen selvityksestä. Em. tehtävien lisäksi yksikön henkilöstöä työllistivät mm. toimijoiden neuvontatehtävät, erilaisten lausuntojen valmistelu sekä viranhaltija- ja viranomaispäätökset.

Taulukko 1. Yhteenveto elintarvike- ja terveydensuojelulainsäädännön mukaisen valvonnan toteumasta, vertaillen 2019 ja 2020

	Elintarvikevalvonta		Terveydensuojeluvalvonta		Yhteensä	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Valvontakohteiden määrä	1979	2260	1060	1132	3039	3392
Suunniteltu tarkastusmäärä	1247	1225	368	390	1615	1615
Suunnitelmallisten tarkastusten toteuma (% suunnitelluista) sis. seurannan	988 (79 %)	728 (59 %)	304 (82 %)	221 (57 %)	1292 (80 %)	957 (59 %)
Seurantatarkastukset eriteltyinä	81	61			81	63
Suunnitelman ulkopuoliset tarkastukset	41	53	81	73	122	131

Valvontayksikössä tehtiin toimintavuoden aikana elintarvikelain, terveydensuojelulain sekä tupakka- ja lääkelain mukaisia tarkastuksia yhteensä 1280 tarkastusta (v. 2019 toteutui 1585 kpl), joista suunnitelmaan sisältyviä tarkastuksia oli yhteensä 1109 kpl ja suunnitelman ulkopuolisia tarkastuksia 171 kpl. Taulukossa 2 on esitetty toteuma lakiperusteen mukaan jaoteltuna. Suunnitelman ulkopuolisia tarkastuksia ovat mm. asumisterveystarkastukset, hakemus- ja ilmoitusmenettelyyn liittyvät tarkastukset sekä valitusten tai ruokamyrkytyspäilyjen johdosta tehdyt tarkastukset. Asumisterveystarkastusten jono vaihteli 3-5 kk:n välillä, ollen vuoden lopussa noin 5 kk. Tarkastuskäyntien lisäksi tehtiin erilaisia näytteenottokäyntejä.

Taulukko 2. Tarkastusten lukumääräinen tavoite ja toteuma lakiperusteen mukaan jaoteltuna

Lakiperuste	Suunnitelmallisten tarkastusten tavoite	Toteutuneet suunnitelmaan sisältyvät (%)	Suunnitelman ulkopuoliset	Tarkastukset yhteensä
Elintarvikelaki	1225	728 (59%)	53	781
Terveydensuojelulaki	390	221 (57%)	73	284
Tupakka- ja lääkelaki	201	160 (80%)	45	205
Yhteensä	1816	1109 (61 %)	171	1270

Toimijoille maksullisia ovat valvontasuunnitelmaan sisältyvät tarkastukset ja näytteenotot. Samoin tupakkatuotteiden vähittäismyyntilupahakemusten, terveydensuojelulain ja elintarvikelain mukaisten huoneistojen ilmoitusten ja hyväksymishakemusten käsittelystä toimijoita laskutetaan maksutaksan mukaan. Valvontamaksuista saadut tuotot olivat vuonna 2020 yhteensä 395 520 € (v. 2019 maksutuotot 468 064 €). Tulokertymässä havaitaan koronan aiheuttama tarkastusmäärän lasku.

Tarkastuksilta koottu asiakaspalaute on ollut erittäin hyvää ja toimijat ovat kokeneet valvontakäynnit toiminnalleen hyödyllisiksi.

Henkilöstöresurssit

Koronaepidemia vaikutti henkilöstön rekrytointiin siten, että virkojen täyttöjä myöhäistettiin työmäärän hetkellisestä vähentymisestä johtuen. Kevään aikana kaksi terveystarkastajaa siirtyi pois kaupungin palveluksesta ja yksi terveystarkastaja valittiin yksikön sisältä terveysinsinööriin virkaan. Kesällä yksikössä työskenteli kuukauden ajan harjoittelijana terveystarkastajaopiskelija, päätehtävänään vesinäytteenotto.

Ympäristöterveyden yksikköön rekrytoitiin keväällä 2020 uuteen vakanssiin valvontaeläinlääkäri siten, että tehtävään kuuluu 60 % eläinlääkintähuollon valvontatehtäviä sekä 40 % elintarvikelainmukaista hygieniavalvontaa. Vakanssien määrä valvontayksikössä on nyt 29.

Toiminnan kehittäminen

Valvontayksikkö on kuluvaan vuoden aikana osallistunut sekä löytöeläintoiminnan kilpailutukseen yhdessä Helsingin ja Vantaan kanssa, että kilpailutukseen laboratoriotutkimus-, näytteenotto ja kuljetuspalveluista yhdessä ympäristökeskuksen sekä liikuntatoimen sekä Kirkkonummen veden kanssa. Löytöeläinpalvelun toimittajaksi valittiin Helsingin eläinsuojeluyhdistys, joka aloitti palveluntuottajana 1.10.2020. Laboratoriopalveluita koskevassa hankinnassa hankintapäätöksenä toimittaja jätettiin valitsematta keväällä ja tarjouskilpailun valmistelu käynnistettiin uudelleen syksyllä 2020.

Valvontayksikössä on kokeiltu kesäkuun alusta lähtien puhelimitse tehtävän asiakaspalvelun keskittämistä viiden sijasta kahteen arkipäivään, jotta aikaa jäisi enemmän tarkastustyöhön. Muutosten vaikutusten seuranta työmäärään on ollut toistaiseksi haasteellista koronan aiheuttamien tarkastusrajoitusten vuoksi.

Yksikön sisäistä tiedonkulkua on tehostettu siten, että vuoroviikoin järjestettävän yksikköpalaverin lisäksi toimitetaan palaverin väliviikoilla sähköpostitse ajankohtaisia asioita kokoava viikkotiedote yksikön henkilöstölle. Vähentyneen tarkastustyön tilalla toteutettiin vuoden aikana

erilaisia yksikön sisäiseen laadunhallintaan liittyviä tehtäviä, kuten sisäistä auditointia ja ohjeiden päivittämistä.

Elintarvike-, terveydensuojelu- ja tupakkalain valvontasuunnitelmien sekä eläinten terveyden ja hyvinvoinnin ja eläinlääkäripalvelujen järjestämissuunnitelman toteutuminen on kuvattu liitteissä 1-4.

Päätöshistoria